

Ringebu kommune
Hanstadgate 4
2630 RINGEBU

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anders Waldemar Olsen, 61 26 60 72

Rapport fra revisjon med Ringebu kommune avløpsanlegg i 2024

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under revisjon hos Ringebu kommune (virksomhetsnummer: 974562995).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultater fra revisjonen
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om revisjonen
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultater fra revisjonen

Denne delen gir en oversikt over resultatet av revisjonen og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under revisjonen:

- Avvik 1: Dere mangler overvåkingsprogram, ref. punkt 7.1 i tillatelsen
- Avvik 2: Dere har ikke dokumentert virkningsgraden for avløpsnett
- Avvik 3: Avvikshåndteringen har mangler
- Avvik 4: Beredskapsplanen er mangelfull

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Ringebu kommune må snarest rette opp avvik. Dere må sende Statsforvalteren en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet/skal rettes innen **22.04.2024**.

Statsforvalteren påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerking: Internkontrollen kan forbedres

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale gebyr

Ringebu kommune må betale et gebyr på 116 800 kr for revisjonen.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfinpost@statsforvalteren.no. Merk svaret med saksnummer 2024/31.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik nr. 1: Dere mangler overvåkningsprogram, jf. punkt 7.1 i tillatelsen

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket:

- Utslippstillatelsen av 9.11.22 punkt 7.1

Beskrivelse av krav

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra renseanlegg og overløp til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkningsprogram. Overvåkingen skal være risikobasert. Overvåkningsprogrammet skal forelegges Statsforvalteren for eventuelle merknader innen 31.12.2023. Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften.

Observasjoner under revisjonen og vår vurdering

Dere har kartlagt og risikovurdert utslipp til resipienter som mottar avløpsvann ved overløp. Men dere mangler en konkret vurdering på om det er behov for overvåkning av disse resipientene og ev. hvilke undersøkelser som må gjøres. Det er et krav i tillatelsen at et slikt program skulle vært etablert innen 31.12.2023. Overvåkningsprogrammet skal sendes Statsforvalteren for ev. merknader og kommentarer, eller dere må oversende en redegjørelse for hvorfor det ev. ikke er behov for et overvåkningsprogram på nåværende tidspunkt. En slik redegjørelse må i så fall beskrive hvordan dere skal fange opp fremtidig behov for slik overvåkning.

Avvik nr. 2: Dere har ikke dokumentert virkningsgraden for avløpsnett

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Utslippstillatelsen av 9.11.22 punkt 3.1.5

Beskrivelse av krav

Virkningsgraden til avløpsnett, det vil si hvor stor andel av forurensningsmengden som kommer fram til renseanlegget, skal dokumenteres annet hvert år. Dette skal gjøres ved at de ulike kildene til tap beregnes eller vurderes kvalitativt.

Dokumentasjonen skal første gang oversendes Statsforvalteren i Innlandet innen 31.12.2023.

Observasjoner under revisjonen og vår vurdering

Dere hadde ikke på revisjonstidspunktet beregnet virkningsgraden for avløpsnett. I nye tillatelser til kommunale avløpsanlegg foreligger det nå krav om at dette skal gjennomføres. Kommunen skal jobbe kontinuerlig med å redusere tap og lekkasjer av urensset avløpsvann fra avløpsnett. I dette arbeidet er beregning av virkningsgrad et viktig verktøy. Det er et eksplisitt krav i kommunens utslippstillatelse at virkningsgraden ikke skal reduseres med mer enn 5 % frem til 31. desember 2025 og deretter maksimalt 3 % over året. Virkningsgraden må beregnes for å oppfylle disse kravene.

Avvik nr. 3: Avvikshåndteringen har mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket:

- Internkontrollforskriften § 5 punkt 7
- Utslippstillatelsen av 9.11.22 punkt 3.1.4

Beskrivelse av krav

Interkontrollforskriften § 5 punkt 7: *Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen. Rutinene skal være skriftlige.*

Punkt 3.1.4 i utslippstillatelsen: *Alle utslipp via nødoverløp skal registreres særskilt og håndteres som en avvikssituasjon*

Observasjoner under revisjonen og vår vurdering

Kommunen har avvikshåndteringssystem der det er mulig å melde avvik. På revisjonstidspunktet kunne dere derimot ikke legge frem en rutine som beskriver hva som skal meldes som avvik og hvordan avvik skal håndteres. Det kom blant annet frem at brudd på rensekrav og overløpshendelser ikke meldes som avvik i avvikssystemet. I utslippstillatelsen er det gitt krav om at alle nødoverløp skal håndteres som avvik (punkt 3.1.4). Vi forventer også at alle brudd på rensekrav meldes og håndteres som avvik.

Det er viktig at kommunen etablerer en god rutine for avvikshåndtering, der det blir definert hva som er avvik knyttet til ytre miljø, hvordan disse skal meldes og hvordan de skal håndteres. All avvikshåndtering skal dokumenteres skriftlig. Vi viser ellers til tilsynsrapport fra Fåvang RA fra 2020 der avvikshåndtering ble anmerket.

Avvik nr. 4: Beredskapsplanen er mangelfull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Utslippstillatelsen av 9.11.22. punkt 6.3.

Beskrivelse av krav

Miljøriskovurdering, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av kommunens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

Observasjoner under revisjonen og vår vurdering

Kommunen har en beredskapsplan for vannforsyningen. Denne beskriver beredskapsorganiseringen, bemanning, innsatsutstyr og innsatsplaner for dimensjonerende scenarier og øvinger. I stor grad vil den etablerte beredskapen være dekkende også for hendelser i avløpsanleggene.

Vi vil likevel påpeke at det i gjeldende utslippstillatelse (punkt 6) foreligger tilsvarende krav til beredskap for avløp som det gjør for vannforsyningen. Dette innebærer at hendelser på avløpsanleggene også må være med i beredskapsanalysene, må tas hensyn til i etableringen av beredskapsorganisasjon og i øvelser som kommunen gjennomfører. Det kan også være hendelser på avløpsområdet som gir nye dimensjonerende scenarier med tilhørende innsatsplaner.

Anmerkning: Internkontrollen kan forbedres

Observasjoner under revisjonen og vår vurdering

Dere mangler noen skriftlige rutiner. Det kom blant annet frem under revisjonen at det manglet en rutine for varsling av akutt forurensning, jf. punkt 6.6 i utslippstillatelsen. Dere har fulgt opp kravet i tillatelsen og har varslet Statsforvalteren ved noen aktuelle hendelser, men det foreligger ingen skriftlig rutine for dette. Vi mener at det bør foreligge en slik skriftlig rutine som sier klart hvem som skal varsles ved ulike type hendelser.

Vedtak om gebyr

Statsforvalteren vedtar at Ringebu kommune må betale et gebyr på 116 800 kr for revisjonen. Dette tilsvarer sats 4 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften [Velg: § 39-7/§ 39-8].

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 02.01.2024 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Statsforvalteren innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om revisjonen

Gjennomføring av revisjonen

Revisjonen er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Ringebu kommune sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Revisjonen er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn.

Fra Statsforvalteren deltok:

- Anders Waldemar Olsen
- Linn Christin Myhrer Rueslått
- Merethe Kleiven

Kontaktperson hos Ringebu kommune:

- Pål Østen Solberg

6 intervjuer og dokumentgjennomgang ble gjennomført med ansatte i følgende stillinger:

- Leder plan og teknisk (intervju)
- Avdelingsleder VVAR (intervju og dokumentgjennomgang)
- Avdelingsingeniør VVAR (intervju og dokumentgjennomgang)
- Fagarbeidere VVAR (intervju)
- Avdelingsleder PBKO (intervju)

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Ringebu kommune ble kontrollert under revisjonen:

- Ringebu renseanlegg med avløpsnett
- Fåvang renseanlegg med avløpsnett
- Ringebu avløpsnett til Frya RA

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Kommunal planlegging
- Renseanlegg
- Utslippskontroll

Regelverk

Revisjonen omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
-

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under revisjonen:

- Måleprogrammer Ringebu og Fåvang RA
- Stillingsbeskrivelser for driftsoperatører, avdelingsleder og avdelingsingeniør
- Oppbygning av dokumentasjon i IK-systemet
- Innholdsliste fra vedleggspem til akkreditering
- Årsrapporter for avløpsrensaneanleggene
- Delegeringsreglement
- Kommunedelplan vann og avløp 2022 med vedlegg
- Handlingsprogram for vann og avløp
- Rapporter fra intern revisjon Fåvang og Ringebu RA
- Eksempel på registrert avvik
- Organisasjonskart
- Miljørisikoanalyse

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Fåvang rensaneanlegg renser avløpet fra Kvitfjell. Tidligere har maksuken vært knyttet til påskeferien, men de siste årene har også romjulen og nyttårshelgen vært like høyt belastet. Fåvang rensaneanlegg har i all hovedsak overholdt renskravene, men i 2022 ble ikke renskravene overholdt på grunn av en 100 % overskridelse av konsentrasjonskravet for BOF5. Om man ser nærmere på renseresultatene de siste årene er det tydelig at man nærmer seg en grense i belastning med nåværende kapasitet. Det er ofte flere enkeltanalyser i løpet av året, knyttet til perioder med høy belastning, som bare er marginalt lavere enn 50 mg/l.

Vi anbefaler Ringebu kommune å iverksette tiltak for å sikre overholdelse av renskravene også i høysesong. Konsekvensen av å ikke klare renskravene over tid er at kommunen ikke har rensaneanlegg som renser avløpet fra Kvitfjell i tråd med kravene i forurensingsforskriften. Dette vil igjen føre til konsekvenser for kommunens saksbehandling i plan- og byggesaker, jf. plan- og bygningslovens § 27-2.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Anders Waldemar Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent